

KVP

VERKIEZINGSPROGRAM

KATHOLIEKE VOLKSPARTIJ

1952

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

*Als verkiezingsprogram 1952 heeft de
Katholieke Volkspartij vastgesteld een*

WERKPROGRAM

met de volgende

INHOUD:

I.	Algemene inleiding	blz. 5
II.	Supra-Nationaal en Internationaal verband (No. 1—9)	„ 7
III.	De zaken van het Koninkrijk (No. 10—14)	„ 9
IV.	Het Nationale terrein	„ 10
A.	Kernen der politiek (No. 15):	„ 10
	a. de eerbiediging van de menselijke persoon- lijkheid (No. 16—19)	„ 10
	b. de erkenning van de maatschappelijke waarde van het gezin (No. 20)	„ 11
	c. doeltreffende bedrijvigheid voor allen, met erkenning van de waarde der verschillende maatschappelijke geledingen en met evenredige deelneming in de resultaten (No. 21—35)	„ 12
	d. het gezamenlijk dragen der lasten (No. 36—42)	„ 18
	e. de afweer van het communisme (No. 43)	„ 19
B.	Overige werkpunten, gerangschikt naar de Departementen (No. 44—50)	„ 20

Werkprogram

DER KATHOLIEKE VOLKSPARTIJ

voor

**Christendom
Vrijheid en
Welvaart**

I. Algemene inleiding.

In het huidige tijdsgewricht moet met alle kracht worden gestreefd naar het naderbij brengen van een

CHRISTELIJKE WERELDORDE

waaronder is te verstaan: samenwerking tussen de volkeren en samenwerking in het eigen volk op de grondslag van Christus' leer. Hiertoe zij de Nederlandse politiek werkzaam. En daarbij sta haar steeds voor ogen, dat de mate van haar welslagen nauw samenhangt met de medewerking, die vanuit het maatschappelijke leven en vanuit het gezinsleven, met de hun eigen taken, geboden wordt.

Om de Nederlandse politiek naar de beste resultaten te voeren, richt de K.V.P. zich, in overeenstemming met haar Algemeen Staatskundig Program, naar de Pauselijke brieven en toespraken, alsmede naar het Vastenmandement 1949.

Aldus wil zij haar politieke bijdrage geven allereerst aan de mogelijkheid van

EEN BETERE BELEVING VAN HET CHRISTENDOM

vooral door de wegen te banen naar een **Christelijk werkleven** en een versterking van het **Christelijk gezinsleven**.

De K.V.P. ziet hierbij als onmisbaar:

- waarborging van de rechten van de menselijke persoon en haar gemeenschappen —
- verdieping van de sociale gezindheid —
- versterking van de persoonlijke verantwoordelijkheid —
- de reële mogelijkheid tot opbouw en ontplooiing van het gezin naar de natuurlijke zedewetten, waartoe thans vooral de woningvoorziening de aandacht moet hebben.

De Partij staat op het standpunt, dat aldus ook een hecht fundament verkregen wordt voor duurzame

VRIJHEID EN WELVAART

die met vereende krachten van Overheid en burgerij moeten worden beschut en tot ontwikkeling gebracht.

Bijzondere inspanning is hierbij vereist, nu wij leven in een tijd van ongemene moeilijkheden, die van allen bijzondere offers vragen; die naar de mate van ieders kracht behoren te worden tegemoet getreden; en die door aller kracht gezamenlijk moeten en kunnen worden overwonnen.

Dwingender dan ooit eist deze bijzondere inspanning, dat de rechten van de menselijke persoon hun vruchtbare werking kunnen oefenen en dus worden geëerbiedigd, de onderlinge verantwoordelijkheid der mensen wordt erkend en mede door middel van hun maatschappelijke groeperingen tot werkelijkheid wordt gebracht, en dat algemene leiding en toezicht der Overheid worden uitgeoefend en aanvaard.

De K.V.P. wil haar werkzaamheid beoefenen in katholieke geest, d.w.z. in de geest van

SAAMHORIGHEID

tussen de mensen, die allen dezelfde oorsprong en hetzelfde einddoel hebben en die allen verlost zijn door dezelfde Zaligmaker, Koning Christus.

De K.V.P. legt op de saamhorigheid van de mensen ook hierom de nadruk, omdat de vrijheid en de welvaart voor allen slechts door de saamhorigheid in Christus te verwerven zijn.

De K.V.P. wil haar positieve bijdrage hieraan geven, door zich open te stellen voor en door het bevorderen van

SAMENWERKING

die in het belang van het land en de wereld nodig is

- in supra-nationaal en internationaal verband —
- in de zaken van het Koninkrijk —
- op nationaal terrein —

II. *Supra-Nationaal en Internationaal verband*

Volksinvloed en Volksbelangstelling.

1. Versterking van de invloed der Staten-Generaal op het buitenlands beleid, mede door voorzieningen als voorgesteld door de Grondwetscommissie en de Staatscommissie-Van Eysinga.

Blijvende bevordering van de democratisering van de buitenlandse dienst.

Actieve samenwerking met volksvertegenwoordigers van andere landen, mede in het kader van samenwerking met geestverwante partijen aldaar.

Verbreding van de volksbelangstelling voor het buitenlands beleid en voor de opbouw van de samenleving der volken, zowel langs de weg van de beraadslagingen der Kamers als door doeltreffende voorlichting.

Indonesië.

2. Volledige bereidheid tot verdragsgetrouwe samenwerking met Indonesië in een doeltreffend en derhalve over en weer zo bevredigend mogelijk georganiseerd verband, met algehele aanvaarding van de soevereiniteitsoverdracht en op de grondslag van het dienen van de belangen der beide landen en het bijdragen tot de wereldvrede.

Benelux.

3. Snelle totstandkoming van de Economische Unie der Beneluxlanden, met inschakeling van het georganiseerde bedrijfsleven.

Versterking van de politieke verstandhouding tussen deze landen, ook door samenwerking op parlementair gebied.

Verinniging der betrekkingen op elk terrein.

Federaal Europa.

4. Voortvarend streven naar een confederaal of federaal vrij Europa — met bevordering van vriendschap tussen Frankrijk en Duitsland als een noodzakelijke grondslag voor zijn duurzaamheid, en van een krachtige inschakeling van de Benelux; op de voet van gelijkwaardigheid van alle betrokken landen; met waarborgen voor de levensbelangen ook van de kleinere landen en met inachtneming van vrijheid voor het nationaal-eigene; en met handhaving van de ideële strekking van het streven naar het éne Europa, om ook de thans onvrije volken ervan te omvatten.

Krachtige bevordering van de totstandkoming en de doorvoering van supra-nationale gemeenschappen als de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en de Europese Defensie Gemeenschap.

Erkenning en ondersteuning van de taak van de Raad van Europa te Straatsburg als knooppunt der Europese verbindingen.

5. Daadwerkelijke samenwerking met die vrije Europese landen, die zich afzijdig houden van deelneming aan federale éénwording van Europa.

Atlantische gemeenschapsgedachte.

6. Hechte samenwerking op de grondslag van het Noord-Atlantisch Verdrag op economisch, militair, cultureel en politiek gebied. Op de basis van wederkerigheid zo krachtig mogelijke deelneming, met land-, lucht- en zeestrijdkrachten, aan de verdediging van de vrijheid der verdragslanden, alsmede van Duitsland, en de onschendbaarheid van hun gebied.

Eveneens behoud en versterking van de economische en sociale weerbaarheid als noodzakelijke elementen voor een vrij en zelfstandig bestaan.

Verenigde Naties.

7. Volledige medewerking aan de ontwikkeling van de Verenigde Naties tot een rechts- en welvaartsgemeenschap der volken. Daadwerkelijke steun aan hulpacties der Verenigde Naties zowel tot het lenigen van maatschappelijke noden als tot het tegengaan van agressie.

Hulp aan vreemde gebieden.

8. Bevordering van de aanwending van Nederlandse kundigheid en ervaring in den vreemde, vooral ten behoeve van de ontwikkeling van gebieden, die daaraan in hun eigen belang en dat van de wereld behoefte hebben.

Nederlanders in den vreemde.

9. Behartiging van de belangen van Nederlanders in den vreemde, zowel in Indonesië als elders, en bevordering van hun betrekkingen met het vaderland.

III. De zaken van het Koninkrijk

Verhouding van Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen.

10. Rijksverbondenheid van Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen op de grondslag van Nederlandschap der burgers en gelijkwaardigheid der landen en met een doelmatige samenstelling en inrichting van het bestuur ter verzekering van recht en vrijheid naar binnen en naar buiten, alsmede ter behartiging van alle overige gemeenschappelijke belangen.
11. Behoud en uitbouw van de zelfstandigheid van elk der drie landen in de inwendige aangelegenheden.
12. Onderlinge verlening van hulp en bijstand, in het bijzonder van Nederland tegenover de beide andere landen, ter opvoering van de economische en sociale welvaart alsmede ter bevordering van de culturele ontwikkeling.
13. Samenwerking, waar nuttig en mogelijk, met politieke partijen, in het bijzonder met geestverwante partijen.

Nieuw Guënea.

14. Handhaving en uitoefening van het Nederlandse gezag over Nieuw-Guënea in het belang van de autochthone bevolking, en mitsdien gericht op haar godsdienstige en geestelijke

ontwikkeling en stoffelijke verheffing en op de verzekering van haar staatkundig zelfbeschikkingsrecht, wanneer zij voldoende rijpheid daartoe zal hebben verkregen.

Vrijheid van missie en zending en bevordering van haar werk, in het bijzonder op de gebieden van onderwijs en volksgezondheid. Bevordering van de economische opening van het land, mede door aanmoediging van particuliere investeringen. Doelbewuste en voortschrijdende inschakeling van de autochthone bevolking in de behartiging harer publieke belangen.

IV. *Het nationale terrein*

A. Kernen der politiek.

15. Krachtige bevordering van een nationale politiek, welke wortelt in vijf kern-gedachten:
  - a. de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid;
  - b. de erkenning van de maatschappelijke waarde van het gezin;
  - c. doeltreffende bedrijvigheid van allen, met erkenning van de waarde der verschillende maatschappelijke geleidingen en met evenredige deelneming in de resultaten;
  - d. het gezamenlijk dragen der lasten overeenkomstig ieders draagkracht;
  - e. de afweer van het communisme.
- a. Eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid.
16. Verdraagzaamheid, in wetgeving en bestuur, met het oog op bestaande en te eerbiedigen verschillen in levensopvatting. Het ontzien van gewichtige minderheidsgevoelens, in zoverre dit verenigbaar is met het algemeen belang.
17. Consequente toepassing van het beginsel der subsidiariteit, en derhalve volledige erkenning enerzijds van het recht van zelfwerkzaamheid van de individuele mens en zijn lagere gemeenschappen, en anderzijds van de plicht der centrale Overheid, om die algemene leiding te geven waartoe alleen zij in staat is, en om voor zoveel nodig het particuliere initiatief en het werk der lagere gemeenschappen te steunen, en, voorzover dit in gebreke blijft of onmachtig is, aan te vullen en zelfs te vervangen.

18. Eerbied voor de menselijke arbeid en voor de particuliere eigendom in Christelijke zin, als fundamentele waarden voor de dragers ervan, voor hun gezinnen, en voor de gehele samenleving.
19. Krachtig streven naar voorrang voor het maatschappelijke werk op levensbeschouwelijke grondslag.

b. Gezinspolitiek.

20. Op alle gebieden van wetgeving en bestuur blijf geven van het bewustzijn,

a. dat het gezin een van de voornaamste krachtbronnen is van een gezond volksleven, en

b. dat de nodige armslag ook voor het grotere gezin, uit iedere kring, daarenboven gebiedende eis is voor de voltooiing van de geestelijke emancipatie van het katholieke volksdeel, in het bijzonder voor de z.g.n. middengroepen met haar leidinggevende en cultuurvormende arbeid.

Instelling van een Gezinsraad, ter bevordering van de culturele, sociale en economische belangen van het gezin. Bevordering van de woningbouw als primaire plicht der Overheid, en aangepast aan de gezinsbehoeften en het zedelijk recht op gezinsvorming in alle kringen der bevolking. Uitbouw van het bijzonder onderwijs en van het jeugdwerk als hulpinstellingen voor het gezin. Bij de gezondheidspolitiek inachtneming van de rechten en plichten van het gezin, inzonderheid die van de opvoeding.

Zodanige regeling van de kinderbijslag, dat er een verband wordt gelegd tussen de hoogte van het inkomen en de hoogte van de bijslag, terwijl het thans voor de ambtenaren geldende plafond bij hun kindertoeslag komt te vervallen. Versterking van de progressie in de kinderbijslag. Vervanging van de noodregeling kinderbijslag kleine zelfstandigen door een verzekeringsregeling volgens gelijke normen als voor de werkers in dienstverband. Ruimere tegemoetkoming in studiekosten. Belastingaftrek voor extra-kosten van hogere en middelbare opleiding, voortvloeiende uit ver-afgelegen wonen.

- c. Doeltreffende bedrijvigheid voor allen, met erkenning van de waarde der verschillende maatschappelijke geleidingen en met evenredige deelneming in de resultaten.

21. Algemeen.

Een economische, sociale en financiële politiek, welke een sluitend geheel vormt en voorgaat in rechtvaardigheid en soberheid; die het volk richt op gezamenlijke krachtsinspanning en daaraan algemene leiding geeft; en die overwegend beheerst wordt door de zorg, Nederland te maken tot een land met toekomst voor de jeugd in al haar geledingen. Bij dit gehele beleid steeds in het bijzonder bedacht zijn op een rechtvaardige inkomensverdeling; op de bestaans- en ontwikkelingseisen van het zelfstandige midden- en kleinbedrijf; en op de ontplooiing van de persoonlijkheid van de werker in loon- en salarisverhouding.

22. Stabilisatie van de geldswaarde.

Voortdurende zorg voor de stabilisatie van de geldswaarde. Mitsdien o.m. geen toeneming van de geldsomloop buiten verhouding tot de beschikbare goederen-hoeveelheden. Evenwicht op de kapitaalsmarkt bij een renteniveau, waarbij, met voorkoming van misbruik van kapitaalschaarste, de kapitaalverschaffer een redelijke en zijn spaarzin bevorderende vergoeding kan ontvangen.

23. Sluitende betalingsbalans.

Evenwicht van de betalingsbalans op een voor het Nederlandse volk zo gunstig mogelijk niveau, o.m. door verhoging van de productiviteit en evenwichtige beheersing van het consumptie-niveau en de investeringsomvang. Beperking van investering in de publieke sector tot het strikt noodzakelijke, zowel wat betreft het aantal objecten als wat aangaat hun wijze van uitvoering. Credietbeperking in de private sector, voorzover naar omvang en tijdsduur noodzakelijk, met wettelijke waarborgen tegen willekeur.

24. Industrialisatie en Export-bevordering.

Met onverminderde voortzetting van de in de laatste jaren gevoerde economische politiek, krachtig voortgaan met de daarbij aangevatte industrialisatiepolitiek, mede door uitbreiding van het aantal aan te wijzen „ontwikkelingsgebieden”.

Hiermee gepaard gaande een brede, het gehele betrokken overheidsbeleid kenmerkende en het bedrijfsbeleid beheersende politiek van export-bevordering naar alle werelddelen.

25. Integratie en liberalisatie.

Versnelde economische integratie tussen alle daarvoor in aanmerking komende gebieden. Bevordering van één Europese markt en van hechte economische samenwerking in het kader van de Atlantische gemeenschapsgedachte als levensbelangen voor ons volk.

Bevordering van de vrijmaking van het internationale handels-, betalings- en kapitaalsverkeer met inachtneming van evenredige reële inspanningen hier en elders.

26. Productiviteitsverhoging.

Stelselmatige bevordering van de verhoging der productiviteit met economische, fiscale en sociale middelen, waarvan zeer voornamelijk zijn vervat in de productiviteitsnota der Regering van 8 October 1951.

In het bijzonder:

wat betreft economische middelen:

gezonde mededinging;
voortgang op de weg naar vrijere prijsvorming, met beperking van Overheidsingrijpen tot voorkoming van maatschappelijk ontwrichtende gevolgen; en
bij noodzakelijk Overheidsingrijpen tijdig vóór-overleg met het georganiseerde bedrijfsleven;
wettelijke regeling van de economische mededinging tegen verstarring van het prijsniveau door prijsafspraken en economische machtsconcentratie;

wat betreft fiscale middelen:

het opruimen van fiscale belemmeringen door herziening van de belasting-wetgeving, o.m.
verbetering van die fiscale maatregelen, die in strijd zijn met redelijke bedrijfs-economische opvattingen, met name ten aanzien van schijnwinsten;
lagere belasting der voor investering in het bedrijf gelate winst, mede ter bevordering van de interne financiering der onderneming;

wat betreft sociale middelen:

verbetering van de organisatie van het arbeidsproces, waardoor het verantwoordelijkheidsbesef van de arbeider en zijn natuurlijke behoefte tot gebruik en ontplooiing van zijn redelijke vermogens worden bevorderd;

bevordering van een juiste beroepskeuze, in de eerste plaats door aanmoediging van- en hulp aan het maatschappelijk initiatief met betrekking tot beroepskeuze-bureaux; bevordering van vakscholing; beloning van allen, die in loon- en salarisverhouding werken, overeenkomstig de rangorde van hun maatschappelijke functie, en met herziening op korte termijn van de onhoudbare verouderde classificatieregelingen; een redelijk beheerste verruiming van de loondifferentiatie tussen geschoolden en ongeschoolden met inachtneming van ethisch verantwoorde loonminima, alsmede zodanige verruiming in de verschillende takken van bedrijf, op de grondslag van versterkt overleg tussen de representatieve vertegenwoordigers der afzonderlijke bedrijfstakken.

27. Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie.

Doorvoering van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie langs de wettelijk voorziene wegen, met stipte handhaving van het in de wet neergelegde karakter der bedrijfslichamen, en met een passende inschakeling ook van de hoofdarbeiders.

28. Werkgelegenheidspolitiek.

Naast de bevordering van industrialisatie en export, van integratie en liberalisatie, van productiviteitsverhoging en publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie — welke alle in het bijzonder de werkgelegenheid (mede) ten doel moeten hebben — behoort de Overheid omwille van hetzelfde doel een nivellerende conjunctuurpolitiek te voeren en te bevorderen, dat deze ook internationaal ingang vindt.

Om niettemin optredende werkloosheid zoveel mogelijk op te vangen, zorge de Overheid daarenboven voor tijdige voorbereiding van productieve en andere sociaal-economisch verantwoorde openbare werken, en bevordere zij de uitvoering ervan naarmate deze nodig is bij een neergaande conjunctuur. Deze inschakeling geschiede zoveel mogelijk als normaal werk op normale arbeidsvoorwaarden, met inperking van inschakeling van de D.U.W.

Bij de werkgelegenheidspolitiek worde ook aan de jeugd alle nodige aandacht besteed.

29. Ondernemingspolitiek.

Handhaving van de regel van de particuliere ondernemingsvorm, gebaseerd op de erkenning van de waarde van de ondernemersfunctie.

Invoering van de ondernemingsraden in de zin der desbetreffende wettelijke regeling.

Onderzoek naar de wenselijkheid en mogelijkheid van uitbreiding van doel en inrichting der naamloze vennootschap tot het arbeidselement der onderneming.

30. **Middenstandspolitiek.**

Voortzetting en volledige ontplooiing, onder leiding van een afzonderlijke Minister, van het interdepartementaal orgaan voor aangelegenheden van de middenstand in zijn volle omvang, met name ook op het gebied van de woningbouw en van het vervoer.

Speciaal P.B.O.-toporgaan voor de middenstand.

Veiligstelling van de financieringsmogelijkheid der levensvatbare midden- en kleinondernemingen door verbetering van het Werktuigen- en Bijzondere Middenstandscrediet; door invoering van een Industrialisatie- en Vestigingscrediet; door credietmogelijkheid voor vormen van samenwerking tussen midden- en kleinondernemingen; en bij het beleid van belastinginning en credietrestrictie.

Veiligstelling van de financiële grondslagen van de middenstandsonderneming bij het belastingbeleid, door afschaffing van de omzetbelasting op de laatste schakel; door uitdrukkelijke karakterisering van de extra-belasting op de winst als tijdelijke noodmaatregel; alsmede door meer algemeen geldende maatregelen als hieronder genoemd in art. 38.

Prijsbeleid in georganiseerd overleg met de betrokken bedrijfstak; gericht op gezonde concurrentie; als regel zonder maximering van prijzen of marges, tenzij in geval van schaarste; en met handhaving van minimumprijzen alleen dáár, waar deze noodzakelijk zijn tot wering van prijsbederf.

Nieuwe Vestigingswet, met handhaving van het stelsel, waarbij uitsluitend eisen worden gesteld van algemene handelskennis, vakbekwaamheid en credietwaardigheid en met afdoende contrôle, rekening houdend met plaatselijke c.q. regionale omstandigheden.

Ten dienste van het midden- en kleinbedrijf verbetering van de handels- en vak-opleiding en van het ambachtsonderwijs. Verruiming van de steun aan het Economisch Instituut voor de Middenstand.

Vereenvoudiging van de verplichte administratie voor loonbelasting en sociale voorzieningen.

Sociale verzekering voor zelfstandigen, in het bijzonder voor wat betreft kinderbijslag, ouderdomsvoorziening en ziekenfondsregeling.

31. Landbouwpolitiek.

Handhaving en bevordering van een krachtig agrarisch volksdeel en verdere opvoering van de productiviteit in de land- en tuinbouw, een en ander als onmisbare elementen voor het algemeen welzijn. Een hierop aansluitend prijs- en loonbeleid, dat enerzijds gericht is op een juiste verhouding tussen het welvaartspeil van boeren, tuinders, landarbeiders en de overige groepen der bevolking en dat anderzijds stimuleert een ruime en goedkope nationale productie, die ook met alle overige ten dienste staande middelen moet worden nagestreefd. In het kader van het streven naar een redelijk bestaan voor de werkers op het goed geleide sociaal-economisch verantwoorde bedrijf, dient in het bijzonder aandacht geschonken te worden aan de versterking van de economische grondslag van het kleine boerenbedrijf en evenzeer van het tuindersbedrijf.

Ook langs de weg der grondpolitiek bevordering van een nuttig gebruik van de schaarse cultuurgrond en van behoud en ontstaan van gezonde familie-bedrijven. Beheersing van de pachtprizen met inachtneming van de redelijke aanspraken van de grondeigenaar. Tegengaan van prijsopdrijving van landbouwgronden. Krachtige voortzetting van inpoldering, ontginning, ruilverkaveling en andere cultuurtechnische werken, ter verhoging van de bodemproductie en ter verruiming van de werkgelegenheid.

Een binnenlands kolonisatiebeleid, dat aan de vakbekwame plattelandjongeren, ongeacht hun herkomst, gelijke kansen biedt, met zonodig financiële hulp voor de economisch zwakkeren.

Bevordering van de export van agrarische producten en daadkrachtige medewerking aan de pogingen om tot een vrijere uitwisseling dezer goederen in W. Europa te komen. Bevordering van de tot standkoming van een landbouwschap en van productschappen, en voor zoveel nodig vervanging van de landbouwcrisiswetgeving en van verordeningen uit de bezettingsperiode door nieuwe wettelijke regelingen.

Bevordering van de tot standkoming van een landbouw-arbeidswet.

Aanpassing van de landarbeiderswet aan de gewijzigde omstandigheden.

Sociale verzekering ook voor boeren en tuinders, in het bijzonder een definitieve kinderbijslagregeling. Vereenvoudiging van de administratie voor de sociale voorzieningen en de loonbelasting.

Verdere uitbouw en wettelijke regeling van het lager- en middelbaar land- en tuinbouwonderwijs, met financiële gelijkstelling voor het bijzonder onderwijs.

32. Emigratie-politiek.

Krachtige, verantwoorde en doelmatige emigratie-politiek met volledige inschakeling van de betrokken particuliere organisaties, vereenvoudiging van de procedure voor de candidaat-emigranten en ruime financiële steun van de Overheid. Behoorlijke nazorg voor de emigranten.

33. Bezitsvorming.

Stimulering van de vorming en bescherming van persoonlijk bezit van duurzaam karakter in alle geledingen van het volk.

Bevordering van de mogelijkheden tot deelneming, op daartoe geëigende wijzen, in de gunstige resultaten der onderneming door hen, die er in werkzaam zijn.

In het bijzonder aankweking van de spaarzin bij de verdienende jongeren tot betere opbouw van hun toekomst; bij onvoldoende resultaat uit het oogpunt van het algemeen belang, overweging van passende vormen om te komen tot verplicht sparen.

34. Ingeval van onteigening dient de waarde van de onteigende zaken bepaald te worden door de rechter, met uitschakeling van de Rijksdienst voor de prijsregeling.

35. Sociale verzekering.

Verplichte sociale verzekering, met uitvoering in eigen kring, voor allen, loontrekkenden en zelfstandigen, die omwille van de nodige sociale zekerheid hiervoor in aanmerking komen. Vereenvoudiging voor het bedrijfsleven van de uitvoering der sociale verzekeringswetgeving.

Wettelijke regeling van de ouderdomsverzekering, zonder aftrek van eigen inkomsten, en met bevordering van voorzieningen ontsproten aan particulier- en groepsinitiatief.

Doorvoering van de wet op werkloosheids- en wachtgeld-verzekering.

Tegemoetkoming aan rechtmatige gezinsbelangen bij de sociale verzekering, zoals in dit program gesteld bij de gezinspolitiek (No. 20).

d. Gezamenlijk dragen der lasten.

36. Erkenning, dat, bij de gegeven abnormale en onzekere wereld-verhoudingen en gelet op de interne na-oorlogse positie van Nederland, een abnormaal hoog niveau van directe en veelal ook van indirecte belastingen voorshands onvermijdelijk is. Versterking van het bewustzijn, dat dit ieders plicht tot medewerking aan de vermindering van elke niet-noodzakelijke last verscherpt.
Stelselmatige toetsing van de staatsuitgaven op haar nuttigheid in verhouding tot de abnormale druk der belastingen en in verhouding tot het geheel van uitgaven, dat de volksgemeenschap dragen kan. Voortdurende deskundige contrôle op de efficiënte besteding der Overheidsgelden; geen perfectionisme in de uitvoering van de Staatstaak. Stelselmatig onderzoek naar de overheveling van Staatsbemoeïing naar organen van het maatschappelijke leven.
37. Hantering van de belastingen in het kader van het economisch en sociaal beleid, doch slechts voorzover het algemeen welzijn dit eist en indien het bereiken ervan het doelmatigst kan geschieden door middel van het belastingapparaat. Bevordering van een goede en zo snel mogelijke uitvoering der oorlogsschaderegelingen.
38. Spoedige algemene herziening der belastingwetgeving, ten einde deze aan te passen aan de economische en sociale eisen van deze tijd.
Verdeling der lasten overeenkomstig ieders draagkracht en derhalve mede met inachtneming van behoeftverschillen, welke verbonden zijn aan of voortvloeien uit verschil in maatschappelijke functie.
O.m. worde bij de bepaling van de draagkracht voor de inkomstenbelasting niet slechts de aftrek voor z.g. „buitengewone lasten” in aanmerking genomen, doch worde mede voor zelfstandigen en niet onder wettelijke sociale voorzieningen vallenden bij de bepaling van het belastbaar inkomen rekening gehouden met redelijke voorzieningen voor normale gezinsverzorgingen als daar zijn ziekte, ziekenhuis en ouderdagsverzorging.
Verzachting van de progressie der inkomstenbelasting door rekening te houden met gemiddelden van de voorafgaande jaarinkomens bij de bepaling van het belastingbedrag. Inperking van de progressie bij de vennootschapsbelasting.

39. Bij het huidige niveau van belastingen uitsluitend aanwending ervan tot dekking van de Gewone Dienst, de Buitengewone Dienst I en het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds, tenzij voorzover wegens bijzondere omstandigheden het algemeen belang het dwingend anders eist.
40. Belastingfaciliteiten ter bevordering van de beoefening van de particuliere charitas.
41. Voor geval van mogelijke belastingverlaging inachtneming van evenwichtige verhoudingen tussen de directe en de indirecte belastingen.
42. Uitdrukkelijke karakterisering van de extra defensiebelastingen als tijdelijke noodmaatregelen.

e. Afweer van het communisme.

43. Zo scherp mogelijke bestrijding van het ook in Nederland wroetende communisme, zowel voor wat betreft zijn leer als wat aangaat zijn practijken,
Doordringing van wetgeving en bestuur met de fundamenteel aan het communisme tegengestelde Christelijke leer van rechtvaardigheid en liefde, volgens de poging tot getuigenis en benadering hiervan in dit program.
Bevordering van de volksvoorlichting over de ware aard van het communisme en zijn heilloze gevolgen.
Tot standbrenging van een wettelijke regeling als bedoeld in art. 196 der Grondwet, ter handhaving van de veiligheid in buitengewone omstandigheden.
Tegengaan van de doorkruisingspogingen van het werk der bonafide vakbeweging door misbruik van het wapen der staking.
Wijziging van de drukpersvrijheid overeenkomstig het voorstel der Grondwetscommissie, om te komen tot een verbod van bepaalde uitgaven.
Medewerking aan het openen van de grondwettelijke mogelijkheid, overeenkomstig het voorstel van de Grondwetscommissie, tot vervallenverklaring van revolutionaire vertegenwoordigers van het lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen.

B. Overige werkpunten, gerangschikt naar de Departementen.

44. Binnenlandse Zaken.

Bevordering van de Zondagsrust en van de Processievrijheid.
Wettelijke regeling tot waarborging van de vrije ontplooiing der charitas.

In door de Overheid verzorgde kampementen enz godsdienstige verzorging door de Kerken en geestelijk contact met voorgangers van de eigen levensrichting.

Herziening van de Begrafeniswet.

Bevordering van christelijke zeden bij toerisme en in ontspanningsgelegenheden.

Wettelijke regeling kamperen.

Bestrijding van de openbare bevordering van het Neo-Malthusianisme.

Wettelijke regeling van de leesbibliotheken.

Uitbreiding van het aantal leden van de Tweede Kamer.

Colleges van advies vanuit het maatschappelijke leven ten behoeve van de Tweede Kamer, ter versterking van haar invloed.

Verlaging van de leeftijd voor het passief kiesrecht tot 23 jaar en voor het actief kiesrecht tot 21 jaar.

Stelselmatig onderzoek naar de mogelijkheden van overheveling van Staatsbemoeying naar provinciën en gemeenten.

Uitbreiding van de zelfstandige werkingsfeer der provinciën.

Bevordering van intensieve toepassing van de wet Gemeenschappelijke Regelingen. Definitieve regeling van de financiële verhouding tussen het Rijk en de provinciën en gemeenten, mede gericht op versterking van haar autonomie.

Voor regelingen betreffende het Rijkspersoneel zwaartepunt in Georganiseerd Overleg.

Gezonde verhouding tussen ambtelijke en particuliere arbeidsvoorwaarden.

Verhoging der pensioen-maxima, zowel terzake van het eigen pensioen als van dat van weduwen en wezen.

Betere afstemming van de pensioen-toeslagen op de kosten van levensonderhoud.

Ook voor ambtenaren progressieve kinderbijslag en opvoering van de kinderbijslag boven het thans geldende plafond.

Herziening op korte termijn van de onhoudbare verouderde classificatieregeling.

Systeem van werken op arbeidscontract uitsluitend voor de vervulling van tijdelijke functies en mitsdien bestrijding van het euvel van toepassing van dit systeem op niet tijdelijke functies.

Bijzondere aandacht voor tewerkstelling en positie van gepatrieerden.

Liquidatie van het systeem van verval van pensioenrechten van vroegere politieke delinquenten.

Snelle en krachtige organisatie van de burgerlijke verdediging.

45. **Justitie.**

Wettelijke regelingen op:

- het tegengaan van lichtvaardige echtscheiding;
- de beteugeling van onrechtvaardige beëindiging der arbeids-overeenkomst;
- de bedrijfsrechtspraak.

Krachtiger bestrijding van de pornographie.

Bespoediging in de afdoening van het Rechtsherstel en de liquidatie van het Beheersinstituut.

Verhoogde rechtsbescherming van de burgers en hun groeperingen tegenover de Overheid door invoering van een algemene regeling op de administratieve rechtspraak.

46. **Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.**

Onderwijsvernieuwing in de zin van: betere aanpassing van het algemeen vormend en nijverheidsonderwijs, alsmede betere aansluiting van verschillende schooltypen. Onverzwakte doorvoering van de achtjarige leerplicht met volledige financiële gelijkstelling. Ruim beurzenstelsel. Tweede Technische Hogeschool. Sociale vormingsscholen.

Bescherming en behoud der belangrijke monumenten als onvervangbare rijkdommen uit het verleden. Doelbewuste natuurbescherming als onmisbaar recreatiemiddel in een sterk bevolkt land.

Doelmatige spreiding van de nationale cultuur, ook bij de bevordering van de opleidingen voor de schone kunsten. Bevordering van de gewestelijke cultuur en van de culturele ontwikkeling ten plattelande, met krachtige stimulering van de zelfwerkzaamheid in alle geledingen van het volk.

Uitbouw van het bijzonder onderwijs: wat betreft de kleuter-

school door voldoende financiële armslag ervan bij wettelijke regeling; bij het buitengewoon lager onderwijs door tenuitvoerlegging van de financiële gelijkstelling; bij het N.O. door wijziging van de procedure terzake van de stichting van bijzondere scholen; bij het V.H.M.O. door het aanleggen van objectieve maatstaven voor de subsidiëring van stichting en exploitatie van scholen; bij het H.O., allereerst door spoedige wijziging van de geldende subsidieregeling, welke door de gewijzigde omstandigheden geheel onvoldoende is geworden — alles met een ruime mate van vrijheid voor het bijzonder-onderwijs.

Bevordering van meer eenheid in de Overheidsbemoeiingen ten aanzien van onderwijs, sociaal-pædagogisch werk en nationale cultuur.

Bevordering van een doelmatige en verantwoorde volksonwikkeling en culturele vorming van de jeugd, in het bijzonder door lectuurvoorziening.

Wettelijk geregelde subsidiëring van het jeugdwerk, met vrijheid van richting en methodiek en met inachtneming van gemeentelijke en gewestelijke zelfstandigheid.

Daadwerkelijke zelfstandigheid der omroepverenigingen bij radio en televisie.

47 **Defensie.**

Ter opvoering van de weerbaarheid van het land en ter versteviging van de kracht zijner deelneming aan de gezamenlijke verdediging van het vrije Westen, worde nauwlettende aandacht besteed:

aan de steun en bevordering van de godsdienstige en geestelijke verzorging der militairen;

aan redelijke materiële voorzieningen ten behoeve van beroeps- en reservepersoneel, vrijwilligers en dienstplichtigen, alsmede ten behoeve van de van hen afhankelijke gezinnen;

aan een goede organisatie;

aan vermindering van iedere verspilling;

aan inschakeling van de Nederlandse industrie in het geheel der weerbaarmaking.

48. **Wederopbouw en volkshuisvesting.**

Zo krachtig mogelijke voorziening in de woningbehoeften gezien als een nationaal belang en als een der belangrijkste onderdelen van de gezinspolitiek, met evenredige voorziening

in kerken en kerkelijke gebouwen, alsmede gebouwen van maatschappelijk nut. Voorrang van oorlogsslachtoffers. Ter waarborging van voldoende woningen voor grotere gezinnen, beroep op hoger gezag, van beslissingen van gemeentebesturen. Voorkoming van economisch niet noodzakelijke migratie van het platteland naar industrie-centra. Praktische erkenning van het recht op vrije keuze van woonplaats.

Bevordering van de bouw van eigen woningen, in het bijzonder ook voor de minder draagkrachtigen. Bij de voorziening in de woningbehoefte voorrang voor particulieren, met daarbij passende financieringsregelingen, en voor woningbouwverenigingen boven de gemeente. Bevordering door het Rijk van de financiering, al dan niet van gemeentewege, van de bouw van woningwetwoningen.

Herziening van het huurbeleid in deze zin, dat in overleg met het maatschappelijke leven een financieel-economisch en sociaal verantwoord huurniveau geleidelijk wordt bereikt, gericht op een uiteindelijke opheffing van de huurstop.

Vereenvoudiging der bouwprocedure.

Wettelijke regeling der ruimtelijke ordening met inschakeling van het bedrijfsleven. eerbiediging van de gewestelijke zelfstandigheid en rechtvaardige schadeloosstelling van de gedupeerden. Onttrekking van cultuurgronden aan land- en tuinbouw dient zoveel mogelijk beperkt te worden.

Geleidelijke overbrenging van de werkzaamheden van het tijdelijke Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting zoveel mogelijk naar lagere lichamen en voorts naar van ouds bestaande Departementen.

49. **Verkeer en Waterstaat**

Evenredige aanpassing van de verkeers- en vervoers-mogelijkheden aan de behoefte van de ontwikkeling bij industrie, handel en landbouw.

Evenwichtige en doelmatige opbouw van de takken van vervoer en juiste onderlinge coördinatie.

Ruimte voor de maatschappelijk nuttige particuliere ondernemingsvorm in het vervoerswezen.

50. **Volksgesondheid.**

Voortvarende gezondheidspolitiek op de grondslag van de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid en erkenning van de onaantastbare rechten en plichten van het gezin.

Een nieuwe Gezondheidswet, gebaseerd op de voorrang van het particulier initiatief voor de uitvoering van de gezond-

heidszorg, ter regeling van de onderlinge samenwerking der maatschappelijke organisaties en van haar juiste verhouding tot de Overheid. Overheidssubsidie voor particuliere instellingen, die aan wettelijke normen voldoen.

Op het terrein van de ziekenhuizen en de verpleeginrichtingen gewaarborgde vrijheid van het particulier initiatief. Bij nieuwbouw en uitbreiding rekening houden met de reëel gebleken behoeften óók aan confessionele inrichtingen.

Spoedige herziening van de wettelijke regeling voor de opleiding van verplegenden.

Vereenvoudiging van het adviesapparaat bij het verlenen van bouwvergunningen.

Organisatie van het geneeskundig schooltoezicht met voorrang voor het particulier initiatief.

Wettelijke regeling van het Ziekenfondswezen, welke de Ziekenfondsen in staat stelt om, met zoveel mogelijk behoud van eigen zelfstandigheid en persoonlijke verantwoordelijkheid der verzekerden, een goede geneeskundige verzorging te waarborgen aan allen, die daarvoor in aanmerking komen. Bevordering van de samenwerking tussen de maatschappelijke organisaties in de diverse sectoren van de volksgezondheid.

Bevordering van afdoende sociale verzorging voor blinden.